

BLIXTEN

magasin

2020

#3 ETT MAGASIN FRÅN
JÖNKÖPING ENERGI
OM UTVECKLING OCH FRAMTID

FJÄRRVÄRMEN I JÖNKÖPING 40 ÅR

ALISSAR & ALICE
ÄR ÅRETS GODA KRAFT

NY APP SKAPAR KOLL
PÅ DINA **ENERGIKÄLLOR**

VACKER VINTERFIKA
MED **ANDRÉA** BRÄNDSTRÖM

HÅLLBART MED
KLÄDBYTAR **PARTY**

**KRYSSA
& VINN**
PRESENTKORT

INNEHÅLL

04 Skapa koll med Mina Sidor.

05 Fikafest hemma hos Andréa Brändström.

08 Fjärrvärmehistoria på Liljeholmen.

12 Hållbart på klädbytarparty.

04 NY APP **05** VINTERFIKA HOS ANDRÉA
08 FÖRST MED FJÄRRVÄRME **10** NOTISER **12** KLÄDBYTARPARTY

LEDARE

GRATTIS PÅ 40-ÅRS DAGEN!

Hoppas att du har det bra i novembermörkret och kul att du håller vår tidning Blixten Magasin i handen. Med den här tidningen har vi gjort sju nummer sedan hösten 2017. Jag gillar verkligen det här formatet – att vi kan visa vad som händer hos oss. För mycket händer verkligen! Under snart ett år har Covid-19 gett oss utmaningar på många olika plan och kan tacksamt konstatera att Jönköping Energi har klarat sig bra så här långt. Vi har inte ställt in, vi har ställt om.

Något av det största som händer just nu är att vi säkrar upp och bygger ut vårt fjärrvärmenät. Ledningen kommer att bli 12 km lång och gå från Torsvik till Jönköping City. Satsningen

”Något av det största som händer just nu är att vi säkrar upp och bygger ut vårt fjärrvärmenät.”

är viktig för att kunna fortsätta att leverera hållbar värme till en stad som växer. Vår projektledare brukar jämföra arbetet med att det är som att bygga en motorväg för fjärrvärme. Då är det lätt att förstå utmaningen. Vi vet att arbetet kan skapa irritation när vi stänger av delar i trafiken. Men det är en del av att bo i en växande stad. Vi behöver hållbara lösningar för att skapa en stad för framtiden. Och fjärrvärme är framtiden. Att skapa värme och el av en resurs som annars hade gått förlorad, det är smart. Hösten 2021 ska arbetet vara klart.

Och på tal om hållbar värme. Visste du att fjärrvärmen firar 40 år i år? Det var den 14 december 1980 som fjärrvärmen kopplades in i

14 Fjärrvärmens i Jönköping 40 år.

KUNDCENTER

036-10 82 20 | kundservice@jonkopingenergi.se

Öppettider jul & nyår

Dag innan julafton och nyårsafton
08.00 – 12.00 (besök fram till 11.45).
Övriga mellandagar vanliga öppettider.

Öppettider

Måndag–torsdag 08:00–17:00
Fredag samt jun–aug 08:00–16:00

Kundbesök

Måndag–torsdag 09:30–16:00
Fredag samt jun–aug 09:30–15:00
Lunchstängt för besök alla dagar
11:45–13:00

KONTAKT

Jönköping Energi
Kjellbergsgatan 3
Box 5150, 550 05 Jönköping

Tel växel 036-10 82 00
www.jonkopingenergi.se

Ansvarig utgivare: Jessica Alaniessa Karlsson,
Ansvarsområdeschef Kundrelationer Jönköping Energi.

Design/produktion: Concret, Jönköping. **Foto:** (om inte annat anges) Concret.

Redaktion: Concret samt kommunikationsavdelningen Jönköping Energi,
Henrik Severed, Linda Svensson, Elin Nordström och Marie Tigerberg.

Tryck: TMG Tabergs AB. **Upplaga:** 66.000 ex. Utgivning tre gånger/år.
Citera oss gärna, men ange källan.

MILJÖ

Vi är ett miljöföretag som värnar om vår närmiljö. Vår verksamhet är ISO 14001-certifierad. Blixten Magasin är tryckt på Svanenmärkt papper.

URSPRUNGSMÄRKNING

Den el vi säljer till våra kunder kommer från förnybara energikällor som vind, vatten och bioenergi.

14 HÅLLBAR VÄRME 40 ÅR **16** FJÄRRVÄRMETEKNIKERNAS VARDAG **17** KORSORD
18 ÅRETS GODA KRAFT 2019 **20** VINN BAKBOK OCH TÄVLA OM HV71-BILJETTER

Dag Hammarsköldshuset på Öster. En historisk dag för Jönköping och under 40 år har det hänt mycket med vår fjärrvärme. Idag värmer vi mer än 30 000 hushåll i Jönköping, Huskvarna och Bankeryd!

Värme och ljus är också ingredienser till en mysig höst och vinter. Det är lätt att dra sig inomhus och krypa upp i soffan, samtidigt som jag personligen tycker om den klara luften utomhus. Känslan av att vara ute i naturen ger otroligt mycket energi. Advent väntar runt hörnet och bara vetskapen om att julen närmar sig gör mörka höstdagar lite ljusare för många, oavsett hur man väljer att fira den. I detta nummer kan du, utöver läsa om firandet av fjärrvärmens 40 år, mysa med godsaker från Andréa Brändström, korsord samt hållbara tips och trix. Energifylld läsning helt enkelt!

Allt gott och ta väl hand om varandra. ■

Fridolf Eskilsson, vd Jönköping Energi

”Idag fjärrvärmer vi mer än 30 000 hushåll i Jönköping, Huskvarna och Bankeryd!”

Yoga, hundpromenad, vinterbad?
 Var hittar du energin?
 Kanske på terränglöpningspassen
 som vår marknadskommunikatör
 Henrik Severed?

Han har under hösten jobbat med att utveckla Jönköping Energis nya app som ska göra det enklare för dig att få koll på dina energikällor. Du loggar enkelt in med mobilt BankID.

LADDA
 NED APPEN
 REDAN IDAG!

NY APP SKAPAR KOLL PÅ DINA ENERGIKÄLLOR

– Hållbarhet är utgångspunkten. Appen ska förenkla för dig att göra hållbara val i vardagen. Till exempel genom att få tips om att starta torktumblaren när det finns mycket förnybar el i nätet, säger Henrik.

– Du får prognos för din förbrukning kommande månad och kan se tidigare månaders förbrukning för både el och fjärrvärme. Du kan också jämföra med föregående år.

Med hjälp av appen kan du också jämföra ditt hushålls förbrukning med andra liknande hushåll.

– Ligger du högre eller lägre än genomsnittet för jämförbara hushåll? Vi tror att det kan skapa en morot att göra aktiva miljösmarta val, säger Henrik.

STYR DITT HEM

Appen är också ett första steg mot att kunna styra förbrukningen till specifika tider.

– Styr belysning, värme eller elbilsladdning till tider när det är mer förnybar el i systemet och undvik perioder när det är hög förbrukning. Då är du med och hus-

DET HÄR KAN DU GÖRA I APPEN

- Få koll på ditt hems energiförbrukning.
- Få tips för att skapa klimatsmarta vanor.
- Logga in med mobilt BankID.
- Familjedela till andra i hushållet.
- Jämför din energianvändning med liknande hushåll.
- Styr elbilsladdningen.
- Följ dina solcellers produktion.
- Styr smarta hemmet.
- Få notiser om elpris och miljövärden på elen för det kommande dygnet.
- Få notis på ny, betald eller förfallen faktura.

håller med våra gemensamma resurser och kan samtidigt minska dina kostnader för elanvändning, säger Henrik.

Appen är också ett bra verktyg för dig som har egen elproduktion.

– Då kan du se överskottselen som matats in på elnätet. Har du köpt solceller från oss på Jönköping Energi kan du dessutom koppla ihop växelriktaren i solcellsanläggningen med appen för att kunna följa och styra exempelvis en elbilsaddare att ladda när solcellerna producerar mycket, säger Henrik och utlovar fler nyheter i appen:

– Första versionen är här. Vi har redan fler funktioner under utveckling!

LADDA NER

Appen heter Jönköping Energi och finns där appar finns. Du som står på avtalet loggar enkelt in via mobilt BankID. Väl inne i appen kan du lägga till familjemedlemmar så att fler i hushållet kan se informationen.

Tack för att du laddar ner! Du är en god kraft för ett gott samhälle. ■

A woman with long brown hair, wearing a leopard print dress, is smiling and holding a round cake on a white pedestal. The cake is topped with white cream and various fruits. She is standing in a kitchen with white cabinets and a window in the background. The right side of the image has a pinkish-red gradient overlay.

VINTERVACKER FIKA MED ANDRÉA

Saffran? Ingefära? Kanel? Vanilj?

Doftintrycken är många. Och de börjar redan på garageuppfarten till villan på Hovslätts höjder.

Försöker sortera in dofterna när Andréa Brändström öppnar dörren.

Nöjer mig med att det luktar väldigt gott.

Namn: Andréa Brändström

Bor: I Hovslätt

Familj: Man och två barn, 4 och 6 år gamla.

Aktuell med: Nytt TV-program Festligare Fika på www.godare.se

En bakpryl som hon inte kan vara utan: Min assistent.

En bakpryl som hon absolut kan vara utan: Elvisp. Äger ingen.

Vispar med assistenten eller allra helst för hand – det är bara då jag har exakt koll på konsistensen.

Favorit ingrediens: Vaniljsocker förhöjer det mesta. Det ska vara äkta vanilj.

Sedan måste jag få säga jordgubbar och fläder när det är säsong.

Signaturbakverk: Dripcake med popcorn, choklad och saltkola!

Men i mormors anda vill jag gärna framhålla småkakan också. Finns så mycket variation där.

För mer inspiration: Följ @andreabrandstrom på Instagram

2017 vann Andréa Hela Sverige Bakar och hamnade i fokus som Sveriges bästa hemmabakare. Det var också startskottet för en väldigt intensiv period med tv, event och uppstart för det egna bolaget Fikerian.

– Nu har jag landat i det. Jag jobbar idag som butikschef på Indiska, men har torsdagarna till att erbjuda kurser, beställningar och event med Fikerian. Nu under hösten har jag också spelat in tv-serien Festligare Fika, berättar hon.

Väl i köket luktar det såklart än mer intensivt. Samtidigt som vi pratar kör Andréa igång assistenten. Det är ”doppebröd” med pepparkaksmak på gång. Och i ugnen värms flarn av vit choklad.

– Det är till saffranskakan. Vi kommer att toppa med det och en lättvispad lingongrädde.

Kaffekokarens puttrande liksom bekräftar att det här låter helt ok.

SYSTRARNA ANMÄLDE

För Andréa har bakningen varit ett intresse ända sedan hon hängde med sin mormor i köket när hon var liten.

– Mormor bodde precis i huset intill så varje dag klockan 11 och klockan 16 var det fika. Hon behövde såklart baka mycket, skrattar Andréa.

– Mormor bakade helt på känsla. Hon hade sina recept i huvudet.

Bakningen följde med i livet. Även om tävlingskarriären i gymnastik på elitnivå tog allt mer tid.

– Genom gymnastiken utvecklade jag en tävlingsinstinkt. Bakningen fungerade som avkoppling och ett sätt att få vara kreativ. Det blev en bra mix.

På riktigt hittade hon tillbaka till bakningen när familjen började bildas.

– Jag minns att vi hade en namnvalsingivelse för ett av våra barn och då gjorde jag tårtor med tema och så. Mina systrar som var med fotograferade det jag hade gjort och helt plötsligt hade de anmält mig till Hela Sverige Bakar.

CIRKUSEN VAR IGÅNG

Ett par veckor senare var hon på intervju och audition. Totalt var det 450 som sökte och 48 kom till slutaudition.

– Cirkusen var igång. Det var väldigt intensivt. Totalt var jag borta ungefär en månad för inspelning. Det är lång tid från familjen och jag fick ju inte berätta för någon vad jag gjorde. Än mindre hur det gick.

Vi vet ju att det gick väldigt bra.

– Det var ju som en bubbla och sedan plötsligt en måndag skulle jag åka hem igen. Jag visste ju att jag hade vunnit och skulle sätta igång att skriva 40 recept till min bakbok. Men det var ju fortfarande

” Bakningen är ju väldigt precis för att det ska fungera så det går ju inte att mixa hursomhelst. ”

de flera månader kvar till serien ens skulle börja sändas. Det var väldigt speciellt. Från vinstyran till vardagen med blöjbyten och laga mat.

Vad händer med bakintresset efter segern?

– Jag fick ju ett väldigt fint kvitto på att jag var bra. Jag startade Fikerian och jobbade heltid med det under två år. Jag utvecklades otroligt mycket av det.

LOKALA RÅVAROR

För något år sedan blev det dock en brytpunkt.

– Antingen starta eget igen i egen lokal eller ha kvar det i hemmabakandets storlek. Det senare känns bäst just nu.

Hon beskriver fortfarande bakningen som ett sätt att koppla av.

– Lugn och ro och koppla bort det som är runtomkring. Jag gillar att testa mig fram och få vara kreativ. Bakningen är ju väldigt precis för att det ska fungera så det går ju inte att mixa hursomhelst. Men jag utgår från grundrecept som jag varierar med olika smaker.

Hon inspireras gärna av årstidernas färger.

– Blommor som dekoration gillar jag. Och såklart årstidsknutna ingredienser. Jag har ju ingen volymproduktion så råvarorna blir ju helt avgörande. Lokalt och med hög kvalitet.

Lingongrädden är klar. Doppebröden uppskurna. Kaffet rykande hett.

– Jag bakar fortfarande allt här i mitt kök. I vanlig ugn. Självklart drömmer jag fortfarande om något eget. Där någon dag i veckan är öppet för fika. Resten av tiden fokuseras på beställningar, kurser och event. Att öppna något sånt i Hovslätt skulle kännas extra bra. En fast plats på hemmaplan. ■

Doppebröd med pepparkakssmak

Ca 30 st
30 minuter

200 g smör
2 dl strösocker
2 tsk ljus sirap
5 dl vetemjöl
1 tsk bikarbonat
1 tsk malen ingefära
1 ½ tsk kanel
½ tsk malen nejlika

1. Sätt ugnen på 175 grader. Rör smör, socker och sirap pösigt i en bunke. Blanda i mjölet och bikarbonat till en smidig deg.

2. Forma degen till fyra längder, lika långa som plåten och cirka 1 cm tjocka.

Lägg dem på en plåt med bakplåtspapper och platta till dem något.

3. Grädda kakorna mitt i ugnen i cirka 14 minuter. Skär ut sneda kakor medan längderna fortfarande är varma. Låt svalna innan servering, de funkar alldeles utmärkt att frysa in och ta upp när det ska fikas!

Tips! Gör doppebröden naturella utan kryddor, eller byt ut till exempelvis 150 g chokladknappar, saffran eller 2 tsk malen ingefära och skalet från en ekologisk citron.

Saffranskladdkaka med lingongrädda och rostad vit choklad

Ca 10-12 bitar

½ g saffran
1 tsk socker
½ msk vatten
100 g smör
200 g vit choklad
3 msk ljus sirap

1 ½ dl vetemjöl
½ dl socker
2 msk vaniljsocker
1 nypa salt
3 ägg

100 g vit choklad
3 dl grädda
2 msk florsocker
ca 2 dl frysta lingon

Sätt ugnen på 175 grader. Smörja och mjöla en springform ca 20-22 cm i diameter, täck botten med bakplåtspapper om du önskar. Blanda saffran, socker och vatten i en liten skål och ställ åt sidan, låt gärna stå och dra i minst 30 minuter. Smält smöret och chokladen i en kastrull. Ta kastrullen från plattan och tillsätt ljus sirap och rör runt. Häll i saffransblandningen och alla torra ingredienser, vänd runt till en jämn smet. Tillsätt ett ägg i taget och rör runt, håll upp i formen och grädda i ca 15-20 minuter. Låt kallna helt innan servering.

Gör under tiden rostad vit choklad. Riv chokladen grovt på en bakplåtspappersklädd plåt. Ställ in i ugnen ca 5-7 minuter, vakta hela tiden så inte chokladen bränner vid! Ta ut och låt svalna på plåten.

Vispa upp grädden lätt, tillsätt florsocker och vänd ner lingonen. Spara några till garnering. Bred ut lingongrädden över kladdkakan, garnera med ännu mera lingon, strössla den rostade chokladen över och servera!

40 ÅR MED JÖNKÖPINGS FJÄRRVÄRME

Den 13 december är det exakt 40 år sedan Dag Hammarsköldshuset på Liljeholmen som första fastighet i Jönköping anslöts till fjärrvärme. Men premiären den kalla fredagen den 13:e (!) 1980 var nära att sluta i förskräckelse:

– När ventilerna öppnades för att släppa på värmen hände ... ingenting. All tillgänglig expertis tillkallades utan att kunna förstå varför. Paniken började sprida sig. Temperaturen sjönk i huset. Det var ju mitt i vintern och den gamla oljepannan var redan borttagen, berättar Stig Wikström, numera pensionär men i många år försäljningsingenjör för fjärrvärmerna på Jönköping Energi.

Blixten Magasin tar sikte på trädgården till premiärfastigheten där vi förutom Stig även möter tre andra medarbetare som var med på 1980-talet och som fortfarande jobbar på Jönköping Energi; Helena Larsson, Karina Herdin och Birger Jansson. Vi fortsätter att förflytta oss tillbaka till kvällen 1980:

– Till slut såg man ingen annan lösning än att kapa ledningarna och ansluta husets radiatorer direkt till fjärrvärmekulverten. Då blev det väldigt bra värme i huset. Och det funkade ju eftersom det bara fanns en fjärrvärmekund, skrattar Stig.

– Felsökningen fortsatte. Till slut hittade man orsaken, en tejpulle som på något oförklarligt sätt kommit in i rören och fastnat i en ventil, minns Birger.

– Fastighetsägaren Astrid Rösiö höll god min inför journalister och andra intressenter och räddade på så sätt fjärrvärmerna från en katastrofal start.

ETT KUNDNUMMER PÅ LISTAN

Dag Hammarsköldshuset var sedan under ett helt år fortsatt Jönköping Energis enda fjärrvärmekund.

– Det var ju lite speciellt att bara ha ett kundnummer på listan, skrattar Helena.

Fjärrvärme – så funkar det

Idén bakom fjärrvärme är enkel. Varmt vatten i ett slutet kretslopp, lite som kroppens eget blodomlopp. Med kraftvärmeverket på Torsvik som pulserande hjärta sprider fjärrvärm nätet värme i hela Jönköping. Istället för att varje hushåll eller verksamhet har sin egen uppvärmning sköts det centralt och värmen sprids till alla som anslutit sig.

”Premiären 1980 var nära att sluta i en förskräckelse ...”

– Fjärrvärmerna var inte så prioriterad. Varken internt eller bland kunderna. Vi var ju ett elbolag, säger Helena Larsson.

1982 anställdes Stig Wikström som försäljningsingenjör för att sälja fjärrvärmerna till en bredare skara kunder.

– Då hade vi tolv kunder. Expansionen hade gått i stå. Kommunal verksamheten skulle inte hålla på med sånt här. Vi hette ju faktiskt Elverket. Det sålde sig inte självt om vi säger så, säger Stig.

Då var ändå Jönköping sena med fjärrvärme. 1949 bildades Svenska Fjärrvärmeföreningen och flera svenska städer hade efter det utvecklat nät.

– Vi ska ha klart för oss att Jönköpings kraftiga höjdskillnader, sjöar i centrummiljön och långsmala sträckning gjorde utbyggnaden av nätet ganska svår. Som tur är gav vi oss inte, säger Stig.

30 000 HUSHÅLL IDAG

En utredning från slutet på 1970-talet visade att det fanns en marknad. Framförallt var det bostadsrättsföreningar som var positiva. Där fanns en bra grund.

– De tilltalades av enkelheten i fjärrvärmerna, minns Stig.

Från starten 1980 till 1990 ökar antalet kunder till 570.

– 1994 hade vi endast två villakunder. Men sedan hände något. Förklaringen är att oljepriset stiger kraftigt och det blir plötsligt ekonomiskt lönsamt att gå över till fjärrvärme, säger Stig.

Från 1996 till 2000 gick antalet kunder från runt 900 till över 2 100. Idag finns omkring 4 300 villakunder och 2 000 större fastigheter. Totalt 30 000 hushåll och utöver det en stor del offentliga lokaler, skolor, sjukhus med mera. Dessutom används restvärme från fjärrvärmens för att göra Smedjegatan halkfri liksom till att värma körfälten i Göteborgsbacken så att de blir säkrare för biltrafiken när det vankas halka.

HÅLLBAR VÄRME

– Personligen tyckte jag att det var kul med något nytt när fjärrvärmens kom. Resan från för-

Fakta Dag Hammarsköldshuset

Fastigheten på Östra Storgatan 91 kallas för Dag Hammarsköldshuset. Första delen av byggnaden uppfördes år 1898 och var A6-översten Jacques de Laval's privatvilla. I fastigheten föddes Dag Hammarsköld den 29 juli 1905. På 1950-talet byggdes fastigheten till. Jönköpings första fastighet med fjärrvärme från och med den 13 december 1980.

valtning till tjänsteföretag började ju faktiskt där, säger Helena Larsson.

– Jag minns så tydligt uppfattningen att direktverkande el var lösningen på allt. Skulle det vara effektivt att koka vatten i en panna och skicka genom hela stan i rör? Men vi lärde oss att det är smart och funkar väldigt bra. En stor skorsten istället för massor av små, säger Karina Herdin.

– Kraftvärmeverket på Torsvik är ju också viktig fjärrvärmehistoria. Hela nätets hjärta som tas i bruk 2006 och ersätter massor av småpannor runt om i staden, säger Birger.

– På senare år har också hållbarhetsaspekten, att det är miljömässigt smart med fjärrvärme, kommit in som ett viktigare argument också. Att fjärrvärmens är den största enskilda investeringen för miljön i Jönköping är lätt att glömma bort, säger Stig Wikström. ■

Stig Wikström, Helena Larsson, Birger Jansson och Karina Herdin framför Jönköpings första fjärrvärmefastighet på Liljeholmen.

HÅLLBARA TIPS FRÅN JESSICA

FOTO: JUSSI KNUUTTILA

Jessica Cederberg Wodmar är en av Sveriges mest folkära hållbarhetsexperter. Hon riktar sig till alla som vill leva hållbart och göra skillnad i vardagen, utan att skapa ångest och exkludera. Följ länken och titta på ett 20 minuters föredrag med Jessica, unikt för Jönköpings Energis kunder.

Mer info:
jonkopingenergi.se/hallbarhetsforelasning

FÖLJ PÅ INSTAGRAM: **@EKOTIPSET**

Enkla, roliga, smarta, giftfria och miljövänliga tips för din vardag!

46%

... av dem som planerar att köpa en fabriksny bil inom de närmaste två åren tror att det blir en laddhybridbil eller ren elbil.

KÄLLA: ENERGI FÖRETAGEN

ÅTERVINN VÄRME- LJUSEN RÄTT!

FOTO: JÖNKÖPING ENERGI

Med mörkret och kylan tänder vi mer ljus. Värme ljusen kommer ofta i en kopp som är tillverkad av aluminium. Tänk på att peta loss vekeshållaren från koppen så att delarna hamnar var för sig i metallåtervinningen.

Alla metallförpackningar hamnar nämligen i en sorteringsanläggning som separerar stål från aluminium med hjälp av en stor magnet. Stål fastnar på magneten, men inte aluminium. När metallerna är åtskilda smälts de ned och blir till nytt stål respektive aluminium. Om vekeshållaren sitter fast sorteras hela koppen som stål, vilket innebär att aluminiumet brinner upp istället för att återvinnas. Så njut av ljusen, men lossa vekeshållaren (och lägg båda delarna i metallåtervinningen) när ljuset brunnit ut!

KÄLLA: MIVA.SE

ANVÄND VÅR SOLCELLS- KALKYLATOR...

... och få en direkt indikation på hur mycket du skulle tjäna på att göra en installation hos dig. Du hittar kalkylatorn på sol.jonkopingenergi.se

Visste du att solceller även funkar på vintern? För att solceller ska generera energi behövs inte starkt solljus eller värme. Vanligt dagslusk – även om det är molnigt räcker långt!

FOTO: NIXELS BURST

- 1 Handla max en gång i veckan. Då minskar risken för impulsköp.
- 2 Skriv upp vad du ska handla på en lapp eller mobilen. Som en påminnelse vad du faktiskt ska handla. Om du väljer att handla via nätet kan du enkelt spara inköpslistor och planera dina inköp.
- 3 Välj den produkt som är ekologisk eller rättvisemärkt så ofta du kan.
- 4 Vi köper ofta samma saker av vana. Använd det du har hemma först.
- 5 Handla lokalt och närproducerat.
- 6 Sälj den gamla först. Då slipper någon annan köpa något helt nytt samtidigt som du får en liten extrapeng.
- 7 Byt saker med en kompis, fynda på loppis, second hand eller klädbyrtaparty.

KÄLLA: NATUR OCH MILJÖBOKEN - SVENSKA KUNSKAPSFÖRLAGET AB

FOTO: JÖNKÖPING ENERGI

ELMÄTAR-BYTET ÄR IGÅNG!

Nu har vi rullat igång projektet att byta ut samtliga elmätare – 57 000 närmare bestämt! Den nya generationens elmätare ska trygga och säkra drift och ta ett viktigt steg mot ett smartare elnät. Du kommer bland annat att få bättre service och nya möjligheter att ta del av detaljerad information om din energianvändning. Bakgrunden till bytet är regeringens beslut att införa nya funktionskrav på elmätarna i Sverige. Du kommer annars inte att påverkas speciellt mycket av elmätarbytet. Ett kortare strömavbrott, på 15–20 minuter blir det vid själva elmätarbytet. Det innebär ingen extra kostnad för dig som kund utan ingår i elnätsavgiften. Vi kommer i god tid, innan det är dags för byte hos dig, att skicka ut information alternativt sätta upp information i ditt trapphus.

FLER PUBLIKA LADD-PLATSER

FOTO: BEE

Det senaste halvåret har Jönköping Energi etablerat nya laddplatser i Idrottshusets p-hus, Sesam p-hus och Smedjan p-hus. Dessutom är det på gång med två nya laddplatser till strandparken och utökning med två laddplatser i Atollen p-hus.

70%

Samtidigt som fjärrvärmebranschen har ökat sina leveranser av el och fjärrvärme med 70 procent sedan 1990 har värmeföretagen minskat sina egna utsläpp med 24 procent tack vare att de använder mer förnybara bränslen. KÄLLA: ENERGI FÖRETAGEN

KÖP ANDEL I JÖNKÖPING ENERGI VINDFÖRENING

Priset är 485 kr. Läs mer på jevind.se

8,4 miljoner ton

Så mycket har koldioxidutsläppen från uppvärmning av bostäder och lokaler minskat sedan 1990. En viktig anledning är att fjärrvärmens tagit över en stor del av hushållens egen uppvärmning, samtidigt som värmeföretagen ändrat bränslemixen. Idag står bostäder och lokaler för 1,7 procent av Sveriges koldioxidutsläpp. KÄLLA: ENERGI FÖRETAGEN

KOLL PÅ KLIMATAVTRYCKET?

Vill du se vad Jönköping Energi gör för klimatet – surfa in på jonkopingenergi.se/ hallbarhet

Det finns många sätt att se vilket klimatavtryck just du gör. Testa:

- klimatkalkylatorn.se
- klimatkontot.se
- climatehero.se

600 ÅR ...

... tar det för naturen att bryta ner en fiskelina. Här några andra exempel:

- Toalettpapper, 2–4 veckor
- Äppleskrutt, 2 månader
- Mjölkkartong, 3 månader
- Plastpåse, 1–20 år

- Tuggummi, 20–25 år
- Plastmugg, 50 år
- Aluminiumburk, 200 år
- Engångsblöja, 450 år
- PET-flaska, 450 år
- Fiskelina, 600 år

FIXA NYA OUTFITEN PÅ KLÄDBYTTARPARTY!

HÅLLBARA
TRENDEN

Instruktionen är enkel: bjud in ett gäng vänner. Be dem ta med saker som de vill byta bort. Skor, kläder, smycken, inredningsprylar som av någon anledning inte längre används. Inga pengar får vara inblandade utan det är byten som gäller. Klädbytarparty är trenden som gör att du på ett hållbart sätt fixar en helt ny garderob.

Blixten fick följa med Anna Söderberg, till vardags projektledare på Jönköping Energi, på klädbytarparty hos AnnaMalin Kax och Martina Boström.

Klädbytarparty: Så funkar det!

Hemma hos arrangören och initiativtagaren AnnaMalin Kax som ordnade partyt ihop med sin vän Martina Boström packas alla saker upp och arrangeras som i en butik.

Ge alla tid att prova, klämma och känna en bra stund. Partyts roligaste stund!

Ta ett nummer! Alla får varsin lott med ett nummer som styr turordningen.

Nu börjar det på riktigt – ta ett plagg! Här gäller det att hålla tempot och du behöver ha din egen önskelista klar i huvudet.

Ibland kan man behöva ta en paus i mitten för en ny provrunda och omprioritering. Kör sen på tills alltför många "pass" hörs när turordningsnummren ropas ut. Till sist landar ni i "fritt val-stunden".

Det lilla som till sist blir kvar kan med fördel skänkas till någon av stadens många hjälporganisationer.

Fika! Såklart är det mysigt att fika ihop, gärna med en knytnäs på "after-noon-tea"-tema så är det enkelt att få ihop några god-saker tillsammans. ■

1. Anna på väg med två fulla kassar efter höststädning i garderoben och med två julgardiner som inte passar efter flytten.

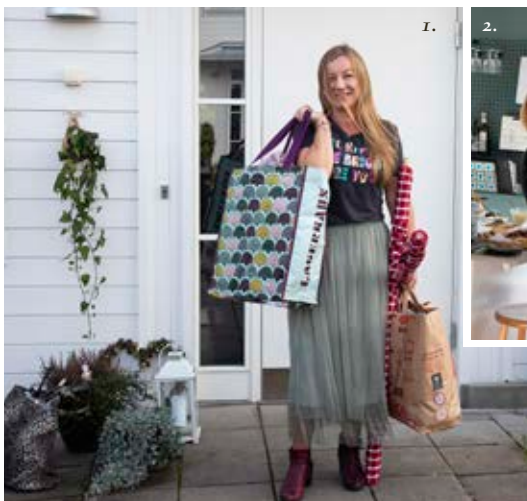
2. JA! En perfekt "lärar-kofta" den vill jag ha!

3. Idag hade jag tur och fick hela tre av mina förstahandsval; denna fina klänningen, ett par svarta kängor och ett par bruna nya stövlar, tillsammans med massa annat smutt och gott, nu är jag redo för vinterns små festligheter!

4. Arrangören AnnaMalin sköter turordningen genom att ropa ut numren. Här gäller det att hålla lite tempo för att det ska bli roligt och att man ska få hjälp att komma till skott. Ofta finns några saker som många vill ha i början och det är kul med både glada tillrop och suckar av besvikelser när favoriter väljs i en rasande fart.

5. Proving vid hallspeglarna, att smakräden är nära och många är en extra rolig sak jämfört med i en vanlig tyst butik.

6. Under fritt val gick nästan alla dagens kläder åt!

1.

2.

3.

4.

5.

6.

EL OCH FJÄRRVÄRME FÖR ETT HÅLLBART JÖNKÖPING

Kraftvärmeverket på Torsvik har sedan 2006 fungerat som hjärtat i Jönköpings fjärrvärmenät. Den avfallseldade pannan var först ut och kompletterades sedan med den biobränsleeldade pannan 2014. Tillsammans producerar de båda verken 90 procent av fjärrvärmebehovet och 30 procent av den el som används i Jönköping.

Idet avfallseldade kraftvärmeverket produceras el och värme hela året. Brännbart avfall från hushåll och verksamheter utgör bränslet. I biobränslepannan används rester från skogsindustrin som bränsle. Biobränslepannan är igång under de kalla månaderna och står still under sommaren.

Tillsammans förser pannorna bland annat fjärrvärmenätet i Jönköping, Huskvarna och Bankeryd med värme. Även i Norrahammar och Gränna finns mindre fjärrvärmenät. Ungefär 30 000 hushåll och lokaler värms med fjärrvärme. Den el som verket producerar motsvarar hushållsel för 25 000 hushåll.

KRETSLOPPET SLUTS

Från kraftvärmeverkets kontrollrum övervakas hela anläggningen och fjärrvärmenätet. Ungefär en tredjedel av avfallet blir kvar efter förbränning. Slaggen är brännbart material som matas ut ur pannan. En hel del glas, skrot, och sten. Metaller tas tillvara för återvinning. Resten, ett grovt grus, används bland annat som byggnadsmaterial inom deponiområden. Flygaskan – som bildas i förbränningen innehåller

”Den 12 km långa ledningen kommer att fördubbla kapaciteten i fjärrvärmenätet.”

kalk och rester av aktivt kol – transporteras till Norge där den används för att återställa ett över 100 år gammalt kalkbrott.

Askas som uppstår i biobränslepannan återförs och sprids i skogarna runt Jönköping. Askas motverkar försurningen av marken och innehåller alla näringsämnen som fanns i veden, förutom kväve.

INVESTERINGAR FÖR EN VÄXANDE STAD

De senaste åren har Jönköping Energi bland annat investerat i en ny ackumulatortank som rymmer 39 000 kubikmeter vatten. Ackumulatortanken kan fyllas när behovet av fjärrvärme är lägre och verket fortfarande behöver producera el. Ackumulatortanken töms sedan när behovet av fjärrvärme är högre. Kapaciteten i den nya tanken ger ju ännu större möjligheter att parera svängningar i effektbehovet.

Just nu pågår också arbetet med att bygga en ny fjärrvärmeledning från kraftvärmeverket på Torsvik till Jönköpings centrala delar. Hösten 2021 kommer den 12 km långa ledningen vara redo att tas i bruk och den kommer att fördubbla kapaciteten i fjärrvärmenätet. ■

Visste du att:

- De båda pannorna innehåller mer än 20 mil rör. Lika långt som från Jönköping till Kolmården.
- På en timma bränns ungefär 20 ton avfall – och av det produceras lika mycket värme och el som en villa behöver på två år.
- Skorsten är 120 meter hög. Tabergs Topp en bit bort är bara 19 meter högre.
- Transportbandet som tar bibränslet från bränsleplan till pannan är 259 meter långt.
- Ett lyft med gripklon motsvarar 1 000 soppåsar. (Avfallet lyfts in i pannan med en gripklo.)
- Den energi som kommer från det avfalleldade kraftvärmeverket varje år motsvarar mer än 1 000 tankbilar olja.

Glenn Bergsten, fjärrvärmetekniker, kontrollerar tilläggs pannan på Axamo.

Ett skift med Linnea i kontrollrummet

- 05:45** Skiftbyte med nattskitet.
- 06:00** Kontrollera alla processbilder, att allt är som det ska.
- 07:00** Morgonmöte med underhåll. Genomgång felanmälningar.
- 08:00** Ronderar avfallspannan.
- 09:00** Frukost.
- 10:00** Ställer av en pump som mekska göra underhållsarbete på.
- 11:00** Ronderar flispannan.
- 12:00** Avfallskranen larmar och stannar. Går ut och gör en inspektion. Allt ser okej ut, återstartar.
- 13:00** Skriver en skift rapport.
- 13:30** Skiftbyte med eftermiddagsskiftet.

Linnea Pettersson, skiftingenjör, kontrollerar lågan i avfallspannan på Torsvik.

BAKOM **KULISSERNA** I FJÄRRVÄRMENÄTET

I kontrollrummet på kraftvärmeverket håller skiftingenjör Linnea Pettersson koll på värmenivåerna.

På skärmarna syns siffror och uppgifter från mätpunkter och satellitanläggningar runt om i hela Jönköping.

– Vi balanserar värmebehovet mot utomhustemperaturen och ser till att det finns tillräckligt mycket effekt i systemet.

Vi kan styra alla pannor i systemet härifrån. När alla Jönköpingsbor stiger upp på morgonen och vill duscha måste vi ha lagt effektpusslet rätt, berättar hon.

Jönköpings fjärrvärmesystem är utmanande med de stora höjdskillnader som finns i staden.

I vissa utkanter av fjärrvärmesystemet kan det ibland bli effektbrist och då behöver man koppla på tilläggs pannor. En sådan finns på Axamo och hjälper till att stödja upp fjärrvärmesystemet på bland annat Axamo, Hedenstorp och ner mot Dalvik.

– Vi ronderar tilläggs pannorna kontinuerligt. Den här eldas med träpellets, säger fjärrvärmetekniker Glenn Bergsten när vi möter honom på Axamo.

– Linnea i kontrollrummet kan exakt se vad just den här pannan bidrar med och uppstår det något problem går larmet

dit och då åker vi ut och kontrollerar. En säkerhetsvakt på en av pannorna hade löst ut och det larmade in till kontrollrummet. Den ska vi kontrollera nu, berättar Glenn.

PROBLEMLÖSNING & EFFEKTOPTIMERING

Kontrollrummet är bemannat dygnet runt – alla dagar på året. Fjärrvärmeteknikerna ute på fältet bemannar framförallt dagtid med jour även på helgerna.

– Uppstår det problem ser vi till att de blir avhjälpta. Problemlösning är lite av tjusningen med det här jobbet, säger han. Jag gillar att det är varierande. Det kan gå dagar med planerade insatser – ronderingar, tillsyn. Sedan på en sekund kan allting

förändras och du ställs inför problemlösning. Hur gör vi för minsta möjliga kundstörning? Det är ju alltid målet. Att få vara med och hitta lösningar är verkligen det som gör jobbet, säger Glenn.

– Förutom att vi hela tiden måste reagera på väder och Jönköpingsbornas behov är det hela tiden ett optimeringsarbete, en ständig utveckling för att använda effekten så resurssmart som möjligt. Det är en spännande del av jobbet också, säger Linnea samtidigt som hon tar sig ner i de långa och många trapporna mot kraftvärmeverkets hjärta:

– Jag ska kontrollera lågan i avfallspannan! ■

ÅRETS GODA KRAFT 2019

ALICE & ALISSAR SKAPADE HÅLLBARHETSBALEN

Någon borde göra en studentbal som alla har råd att gå på. Utan konsumtionshets och krav. Denna tanke började gro hos Alissar Rajha när hon satt på ett politiskt möte. Men det var först när hon själv skulle ta studenten som hon bestämde sig för att låta tanken gå till handling. Med hjälp av Alice Perlerot skapade hon Hållbarhetsbalen. Ett initiativ som nu har tilldelats Jönköping Energis pris "Årets goda kraft".

– Priset betyder mycket. Det känns värdefullt att det är fler som tror på vår idé. Prissumman kommer vi att använda till att säkra att Hållbarhetsbalen får leva vidare, säger Alissar Rajha som numera är student på Jönköping University och Alice Perlerot som nu pluggar på Folkhögskola.

– Vår idé om en hållbarhetsbal bottenar ju ett slags grund-engagemang för att inkludera alla och jobba för hållbarhet i stort och smått, berättar Alissar.

KULTURUPPLEVELSEN VIKTIGAST

När planerna på en hållbarhetsbal skulle sättas i verket var gemenskapen, att alla skulle ha möjlighet att gå på bal och att den skulle vara prestigelös viktigast.

– Du skulle känna dig välkommen oavsett om du kom själv, i grupp eller i par. Och du skulle inte behöva tänka på om du hade den dyraste eller den billigaste outfiten. Alla skulle ha råd, och det skulle inte bidra till överkonsumtion, beskriver Alice.

FOTO: FELIX ASELL

”En sak är helt klar: vi ångrar inte att vi tog fighten.”

Alice och Alissar tilldelades Årets Goda Kraft 2019. Prisutdelningen skulle ha skett på Jönköpingsgalan, men fick skjutas upp till följd av pandemin. Nomineringsperioden för Årets Goda Kraft 2020 är precis avslutad och vinnare presenteras i början av nästa år.

– Vi jobbade med hållbarhet utifrån tre perspektiv; social, ekonomisk och ekologisk. Fokus skulle ligga på själva kulturupplevelsen av en bal, säger Alissar.

MINNEN AV EN MAGISK KVÄLL

Totalt jobbade de med balen i över ett år.

– Bakom kulisserna var vi i trygghetszonen och kunde jobba på bra. När vi väl gick ut med idén mötte vi tyvärr en hel del motstånd. Men vi bestämde oss för att inte vika ner oss utan försöka genomföra det ändå. Vi vågade lita på vår idé.

Vilka minnen har ni sedan från själva balkvällen?

– Svårt att beskriva, det var magiskt! Alla hade kul, alla var med, det var ingen som kände sig utanför. En sak är helt klar: vi ångrar inte att vi tog fighten, säger Alice.

HOPPAS INSPIRERA ANDRA BALER

Vad var det viktigaste ni lärde er?

– Att våga tro på sin idé. Även om du bryter mot varen-da norm så är det inte omöjligt, och att det definitivt är värt det. Det var mycket jobb och tufft, men vi hade kul på vägen och det var det som fick oss att fortsätta, säger Alice.

Hur lever idén vidare nu?

– Jag tillsammans med mitt team kör en Pre:Hållbarhetsbal nu i november, i ett lite mindre format, anpassat efter pandemin som råder. Det blir en försmak inför nästa år, eftersom tanken fortfarande är att ha en bal i juni 2021 också. Hållbarhetsbalen kommer att finnas ända fram tills den inte behövs längre. Vi är en inspiration, inte en konkurrent till traditionella studentbaler, avslutar Alissar. ■

2020

Jönköpings Galan

VINNARE I KATEGORIN
ÅRETS GODA KRAFT

ALICE PERLEROT
ALISSAR RAJHA

Fakta Årets Goda Kraft

Priset Årets Goda kraft går till den eller de personer som visat ett brinnande engagemang och tydligt är en god kraft för ett gott samhälle.

VIKTIGA KRITERIER

- En person eller flera personer som har ett starkt lokalt engagemang.
- En person eller flera personer som inspirerar till ett hållbart samhälle.
- Ett initiativ som gjort skillnad för en eller flera personer.
- Konkreta resultat som insatserna lett till.

VINN FRÅN FIKA TILL FEST

Svara på frågorna på jonkopingenergi.se/tavling senast den 31/12 så har du chans att vinna Andréa Brändströms bok Från fika till fest. Totalt drar vi fem vinnare bland alla rätta svar.

VINN BILJETTER

TILL **ENERGI**HÖRNAN I HUSQVARNA GARDEN

Jönköping Energis energihörna erbjuder en unik hockeyupplevelse under HV71:s hemmamatcher.

Tävla på hv71.se/energihornan så kan du vinna arenans bästa platser, mat och dryck.

Trevlig läsning från Jönköping Energi, en god kraft för ett gott samhälle.

 Gilla oss på Facebook Följ oss på Instagram Twitter @jonkopingenergi LinkedIn